

Iin kunnanhallituksen lausunto Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle

Asia: Lausuntopyyntö dnro 1727/03.04.04.04.16/2022

Lausunto Iin Ollinkorven tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymispäätöstä koskevaan Heino Tuomelan ja Kari Tuomelan valitukseen

Valituksenalainen päätös:

Iin kunnanvaltuuston päätös 31.10.2022 § 94

Iin kunnanhallituksen lausunto 7.12.2022 saapuneessa valituksessa esitettyihin vaatimuksiin ja perusteluihin

Valituksessa vaaditaan, että hallinto-oikeus kumoaa Iin kunnanvaltuuston 31.10.2022 tekemän päätöksen, koska päätös on valittajan näkemyksen mukaan lainvastainen.

1. Yleisperustelut

Valittajan valituksen yleisperustelut:

Iin kunnanvaltuuston 31.10.2022 tekemä päätös on mielestämme lainvastainen, koska Ollinkorven tuulivoimapuiston kaava ei perustu sen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin selvityksiin. Esitetyt selvitykset ovat niin puutteellisia, että maankäyttö- ja rakennuslain 9 ja 39 §:ssä tarkoitettujen sisältövaatimusten sekä maankäyttö- ja rakennuslain 77 b §:ssä tarkoitettujen tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityisten sisältövaatimusten täytyminen ei ole riittävästi arvioitavissa. Kaiken lisäksi esitetyt selvitykset ovat myös harhaanjohtavia.

Näsinneulaa korkeammat tuulivoimalat kuormittavat raskaasti ympäristöä niin maan päällä kuin alla, vaikka kysymys olisi vain 10 tuulivoimalan tuulivoimapuistosta. Ympäristöä kuormittavat vaikutukset ulottuvat kauas tuulivoimapuiston ulkopuolellekin. Voimaloiden jättimäiset tornit muuttavat maiseman täysin toisenlaiseksi.

Sähkönsiirtolinjojen rakentaminen pirstoo tiloja ja tekee luontoon valtavia aukkoja. Luontoarvojen menetys näkyy ja tuntuu myös hiljaisuuden menetyksenä sekä päivisin välkkeenä ja öisin kauas ulottuvana valosaasteena.

Tuulivoimaloiden elinkaaren aikaiset haitat kohdistuvat pahiten tuulivoimapuistojen lähialueiden maanomistajiin ja asukkaisiin. Valituksessamme on kuitenkin kysymys tuulivoimaloiden toiminnan loppumiseen liittyvistä riskeistä, joiden toteutuminen haittaisi kiistattomasti ja vakavasti kunnan kaikkia asukkaita ja maanomistajia.

Tuulivoimapuiston kaavoittaminen pelkästään yhden yksityisen yrityksen tarpeisiin merkitsee luonnonympäristön poikkeuksellisen laajaa, voimakasta ja riskialtista hyväksikäyttöä. Tuulivoimapuiston toiminnan loppumiseen liittyvät isot riskit on helppo nähdä, jos ne vain halutaan nähdä. Lapakorkeudeltaan lähes 300 metrin korkuisia tuulivoimaloita sisältävä tuulivoimapuisto ei ole kuin mikä tahansa teollisuusalue.

Maatuulivoimaloiden elinkaari on jo lähtökohtaisesti lyhyt voimaloiden haitallisten vaikutusten laajuuteen ja vakavuuteen nähden. Nyt rakennettavien maatuulivoimaloiden elinkaari voi jäädä todella lyhyeksi. Fossiilisesta energiasta luopuminen ja Ukrainan sodan aiheuttama akuutti energiakriisi ovat johtaneet siihen, että energian tuottamisen teknologia on alkanut kehittyä valtavan nopeasti. Energiateollisuuden toimitusjohtaja Jukka Leskelä arvioi viime elokuussa MTV:n uutisissa, että hän uskoo Suomen olevan jo parissa vuodessa sähköomavarainen. Samanlaisen arvion on esittänyt syyskuussa Kauppalehdessä elinkeinoministeri Mika Lintilä.

Koko energia-ala on murroksessa. Tekniikan kehitys ottaa isoja loikkia. Kukaan ei tiedä, millä kaikilla tavoilla energiaa tuotetaan 10-15 vuoden kuluttua. Aivan selvältä näyttää kuitenkin jo nyt, että maatuulivoimalat häviävät kilpailussa merituulivoimaloille. Entistä tärkeämpää on varautua siihen, etteivät kilpailukyvyttömiksi käyneet maatuulivoimalat jää pilaamaan ympäristöä. Kilpailukyvyttömäksi käynyttä tuulivoimapuistoa uhkaa konkurssi ja hylkääminen. Hylätty tuulivoimapuisto ei ole turvallinen, terveellinen ja viihtyisä elinympäristö. Tuulivoimaloiden kunnossapidon lakkaaminen johtaa siihen, että tuulivoimapuistosta tulee heti vaarallinen elinympäristö. Siipiä ja niiden kappaleita putoilee toiminnassakin olevista tuulivoimaloista.

Hylätyt tuulivoimalat eivät sopeudu maisemaan eivätkä ympäristöön. Ränsistymään päässyt tuulivoimapuisto ei muistuta vähääkään tuulivoimayhtiöiden mainoksissa nyt näkyviä tuulivoimapuistoja.

Kohtuutonta on, että hylättyjen tuulivoimaloiden haitoista ja riskeistä kärsisivät taas pahiten tuulivoimapuistojen lähialueiden maanomistajat ja asukkaat. Ongelman laajuus ja vakavuus on helppo käsittää, jos Ollinkorven tuulivoimapuiston kaavaselostuksessa oleviin havainnekuviin vaihdetaan internetistä löytyvät hylättyjen tuulivoimaloiden kuvat. Siipirikkoisten ja öljyä valuvien tuulivoimaloiden kuvat ovat pysäyttäviä, vaikka näissä kuvissa tuulivoimalat ovatkin vielä vaatimattoman kokoisia. Kuvat löytyvät hakusanoilla abandoned wind farms ja abandoned wind turbines.

EU:n ympäristöpolitiikka perustuu ennalta varautumisen periaatteelle sekä periaatteille, joiden mukaan ennalta ehkäiseviin toimiin olisi ryhdyttävä, ympäristövahingot torjuttava ensisijaisesti lähteellä, esimerkiksi jätteen tai päästön syntypaikalla, ja saastuttajan tulee maksaa (Kokko s. 144-145). Varautumisperiaate on vahvistettu myös kansallisessa oikeuskäytännössä (Kokko s. 146-147).

Tuulivoimaloiden tekniikan nopea vanhentuminen on huomioitava tuulivoimapuiston kaavoituksessa. Katsomme, että varautumisperiaate ja siihen sisältyvä varovaisuusperiaate huomioon ottaen kunta on tuulivoimapuistoa kaavoittaessaan velvollinen huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat pystytään purkamaan ja maapohja ennallistamaan nopeasti tuulivoimalan toiminnan lakattua.

Vastuullisesti toimiva kunta varautuu oikeusvaikutteista kaavaa laadittaessa myös siihen, että tuulivoimapuiston työmaa voi pysähtyä jo ennen kuin ensimmäinenkään tuulimylly pyörii. Rakennustyömaan äkillinen hiljentyminen ei yllätä ketään, joka vähänkin tuntee rakennushankkeiden riskejä ja konkurssihistoriaa. Kesken urakan konkurssiin voi mennä niin rakentaja kuin rakennuttaja.

Varautumisvelvollisuuden täyttäminen edellyttää sitä, että tuulivoimapuistoa kaavoitettaessa varaudutaan tuulivoimaloiden purkamiseen ja maapohjan ennallistamiseen riittävillä ja heti käytettävissä olevilla

vakuuksilla. Vakuudesta pitää olla läpinäkyvä ja selkeä selvitys, jotta voidaan luotettavasti arvioida, perustuuko kaava kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin selvityksiin.

Lausunto:

Ollinkorven tuulivoimaosayleiskaava on laadittu oikeusvaikutteisena siten, että sen perusteella on mahdollista myöntää tuulivoimaloiden rakennusluvut ja toteuttaa tuulivoimahanke. Hankkeen kaavoitus ja ympäristövaikutusten arviointi on toteutettu YVA-lain (252/2017) mahdollistamana yhteismenettelynä (YVAL 5 §). Menettelyssä on kaavoituksen yhteydessä arvioitu ympäristövaikutukset YVA-lain (251/2017) ja asetuksen (277/2017) sekä maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) edellyttämässä laajuudessa. Valmisteluaineistosta (kaavaluonnos) kuulemisen yhteydessä nähtäville asetettuun kaava-aineistoon on sisällynyt myös YVA-lain 19 §:n mukainen YVA-selostus, josta YVA-lain 23 §:n mukaisesti yhteysviranomaisen tarkistaa ympäristövaikutusten arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun sekä laatii tämän jälkeen perustellun päätelmänsä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. YVA-yhteysviranomaisen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on antanut perustellun päätelmänsä YVA-lain 23 §:n mukaisesti (LIITE 15).

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaisesti kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Ollinkorven tuulivoimaosayleiskaavaa laadittaessa on noudatettu maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) määräyksiä ja selvitykset ja arvioinnit on toteutettu siinä esitetystä laajuudesta.

Tuulivoimaosayleiskaavalla ei ratkaista läheskään kaikkia valituksessa nostettuja asioita. Sen lisäksi, mitä edellä mainittu lainsäädäntö edellyttää tuulivoimaosayleiskaavan toteuttamisessa huomioitavan, tuulivoimapuiston toteuttamiseen liittyy useita muita kuin kaavoitukseen liittyviä lupia ja ohjeita, jotka omalta osaltaan huolehtivat siitä, että tuulipuiston toteuttaminen ja rakentaminen toteutetaan turvallisesti, terveellisesti ja ympäristö huomioon ottaen. Kaavaselostuksen luvuissa 3.2. – 3.3 (LIITE 2) on kerrottu näistä laajemmin. Tällaisia omat mm.:

- rakennusluvut
- sähkömarkkinalain mukainen hankelupa
- mahdolliset huoltoteiden rakentamiseen ja liittymiin liittyvät luvat
- kaapeleiden ja johtojen sijoittamiseen liittyvät luvat
- muinaismuistolain ja luonnonsuojelulain mukaiset poikkeamisluvat
- mahdolliset ympäristöluvut
- lentoestelupa
- sopimukset maanomistajien kanssa
- Natura-arviointi
- muu huomioitava lainsäädäntö.

Lisäksi toteuttamista ohjaavat tuulivoimarakentamista koskevat ohjeet, kuten:

- poronhoitolaki 848/1990
- Tuulivoimaloiden melun mallintaminen, ympäristöhallinnon ohjeita 4/2012
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus 545/2015
- Valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjeistoista 1107/2015
- Tuulivoimarakentamisen suunnittelu, ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016

- Ohje tuulivoimalan rakentamisesta liikenneväylien läheisyyteen, Liikenneviraston ohje 8/2012
- tuulivoimaloiden rakentaminen voimajohtojen läheisyyteen, Fingrid

Vastuuviranomaiset, jotka arvioivat omien vastuualueidensa näkökulmista kaavoitustyön yhteydessä tehtyjä selvityksiä ja arviointeja sekä niiden tulosten huomioon ottamista kaavassa, ovat antaneet kaavaehdotuksesta lausuntonsa ja heillä ei ole ollut huomauttamista kaava-aineistosta eikä selvitysten sisällöistä tai tehdyistä arvioinneista (Liite 3). Valittaja on esittänyt valituksessaan väitteitä, jotka eivät liity kaavan sisältövaatimuksiin, hyväksymiskäsittelyyn tai kaavan selvitysten riittävyyteen. Iin kunnanhallituksen tehtyihin kattaviin selvityksiin ja arvionteihin perustuva näkemys on, että kaavoituksen yhteydessä laaditut selvitykset antavat riittävät tiedot, jotta kaavan laatimisen yhteydessä on voitu arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset. Kaavoitusprosessi on edennyt maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisesti ja tuulivoimaosayleiskaava on laadittu tuulivoimarakentamisen mahdollistamiseksi ja ohjaamiseksi. Tuulivoimaosayleiskaavaprosessi edellyttää, että kaavoitusprosessi sisältää lakien vaatimat selvitykset tuulivoimaloiden ympäristövaikutuksista. Ottaen siten huomioon tuulivoimaosayleiskaavan laadintaa ohjaavat lait ja periaatteet, maakuntakaavan ohjausvaikutus sekä hankkeen aikana tehdyt selvitykset sekä YVA-lain (252/2017) mukainen ympäristövaikutusten arviointi, Iin kunnanhallitus toteaa, että Iin kunnanvaltuuston päätös on lainmukainen ja ettei valittajan valituksessa ole esitetty sellaisia seikkoja, joiden johdosta päätös tulisi kumota. Joihinkin valittajan yleisperusteluissa esiin tuomiin seikkoihin, kuten maatuulivoimaloiden käyttöikään ja purkamiseen, on lisäksi lausuttu jäljempänä lausunnon kohdassa 2.

2. Valittajan valituksen yksityiskohtaiset perustelut

2.1 Maatuulivoimalan käyttöikä

Valittajan perustelut:

Kaavaselostuksen 5.6 kohdan mukaan "Tuulivoimalaitosten tekninen käyttöikä on noin 30-35 vuotta. Perustukset mitoitetaan yleensä noin 30 vuoden käyttöiälle ja kaapeleiden käyttöikä on vähintään 30 vuotta."

Mielestämme on harhaanjohtavaa markkinoida tuulivoimaloita 30-35 vuoden teknisellä käyttöiällä. Pitkästä teknisestä käyttöiästä ei ollut apua, kun kosketusnäyttöiset puhelimet tuhosivat Nokian näppäinpuhelinien markkinat.

Suomen taloushistorian kuuluisimpia sotkuja on valtion tukeman Valco- kuvaputkitehtaan kohtalo. Väritelevisioiden kuvaputkien valmistamisesta piti tulla työtä sadoille ja Imatran kaupungille verotuloja. Tuli konkurssi ja yli 500 työntekijää jäi työttömiksi. Tehdas ei päässyt edes kunnolla käyntiin ennen konkurssia. Kehitteillä olleet litteät televisioiden olisivat joka tapauksessa tuhonneet Valcon möhkälemäisten kuvaputkitelevisioiden markkinat. Siinäkin kilpailussa ei olisi ollut apua vanhojen kuvaputkitelevisioiden pitkästä teknisestä käyttöiästä.

Isojen merituulivoimapuistojen rakentaminen ja kaikenlaisen energiantuotannon nopea kehitys voivat tehdä maatuulivoimaloista yllättävän nopeasti taloudellisesti kannattamattomia. Lainausta Fortumin verkkosivuilta: "Nykyiset tuulivoimaturbiinit ovat kehittyneet viime vuosina valtavasti harppauksin. Esimerkiksi roottoreiden ja turbiinien kokoa on pystytty kasvattamaan järkevästi. Siten puhutaankin jo liki täysin erilaisesta teknologiasta kuin vielä muutama vuosi sitten - moderni tuulivoima on erittäin paljon tehokkaampaa."

Merituulivoimaloiden rakentaminen on vielä tällä hetkellä kalliimpaa kuin maatuulivoimaloiden, mutta tilanne on jo alkanut muuttua merituulivoimaloiden eduksi. Merituulivoimalat ovat tehokkaampia ja merellä tuulee enemmän ja tasaisemmin.

EU:n komissio on asettanut kunnianhimoiset tavoitteet avomerellä tuotettavan energian alan kasvulle. Suomessa LUT-yliopisto on tehnyt selvityksen, jonka mukaan Ahvenanmaalle on mahdollista rakentaa merituulipuisto, jonka tuotto vastaisi lähes puolta Suomen nykyisestä sähköntuotannosta. Turkulainen suunnittelutoimisto Elomatic on puolestaan kehittänyt lupaavalta näyttävän jalustakonseptin, jossa tuulivoimala voidaan asentaa valmiiksi jo rannassa nostureille ja sen jälkeen kelluvan alustan kanssa hinata asennuspaikoille ja laskea merenpohjaan ilman erikoisaluksia (Tekniikka ja Talous 14.2.2022).

Itämerta ympäröivät maat Venäjää lukuun ottamatta allekirjoittivat 30.8.2022 niin kutsutun Marienborgin julistuksen, jolla maat sopivat nostavansa Itämeren merituulivoiman kapasiteetin 19,6 gigawattiin vuoteen 2030 mennessä (Helsingin Sanomat 31.8.2022).

Energiantuotantoyhtiö OX2 suunnittelee Oulun ja Raahen edustalla olevalle talousvyöhykkeelle Halla-nimistä merituulivoimapuistoa. Hanke käsittää enintään 160 tuulivoimalaa, joiden sähköntuotanto on noin 12 TWh. Tuotanto kattaisi 18 prosenttia Suomen 2020 vuoden sähköntuotannosta.

OX2 suunnittelee myös Kokkolan ja Pietarsaaren edustalla olevalle talousvyöhykkeelle merituulipuistoa. Laine-niminen hanke käsittäisi maksimissaan 150 tuulivoimalaa, joiden sähköntuotanto on noin 11 TWh. Tämä on enemmän kuin mitä Olkiluoto 2 tuotti sähköä vuonna 2020 (7,3 TWh).

Sähköyhtiö Vattenfall ja energiayhtiö St1 tiedottivat 30.6.2022 aiesopimuksestaan sähköpolttoaineen valmistamisesta lentoliikenteen käyttöön. Yhtiöiden tavoitteena on kehittää Ruotsin länsirannikolle merituulivoimaan perustuva vedyn tuotannon infrastruktuuri. Hankkeen tavoitteena on tuotannon asteittainen kasvattaminen vuodesta 2029 alkaen kohti miljoonan kuutiometrin tavoitetta. Tuotantomäärä vastaa esimerkiksi Tukholman Arlandan lentoaseman vuotuista lentopolttoainetarvetta. (kauppalehti.fi 1.7.2022)

Tanskalainen energiayhtiö 8rsted rakentaa 2852 MW tuulivoimapuistoa Iso-Britannian itärannikolle. Vuonna 2027 avomerelle valmistuvan Hornsea 3 -tuulivoimapuiston kapasiteetti on kolmetoistakertainen Suomen suurimpaan tuulivoimapuistoon verrattuna (tekniikkatalous.fi 11.7.2022)

Ruotsalaisyhtiö Eolus suunnittelee Satakunnan edustalle kahta valtavaa merituulipuistoa kelluville perustoille. Projektin Wellamo-merituulivoimapuiston kokonaiskapasiteetti on 2 000 MW. Toisen Tuulia-merituulivoimapuiston kokonaiskapasiteetti on 1 500 MW (Helsingin Sanomat 20.10.2022).

Eikä siinä kaikki. Ympäri maailmaa on kehitteillä kelluvia merituulivoimaloita. Niillä uskotaan olevan mullistava vaikutus koko maailman energiantuotannossa (ks. internetistä hakusanoilla floating wind farms). Kelluvien merituulivoimaloiden ympäristöä kuormittava vaikutus olisi todella vähäinen maatuulivoimaloihin verrattuna.

Merituulivoimalat voivat olla jonkin ajan kuluttua aivan toisen näköisiäkin. Tyypilliset tuulivoimalat ovat vaaka-akselisia ja kolmelapaisia. Ruotsalainen Seatwirl-yhtiö aikoo ottaa jo vuoden 2023 aikana Norjan rannikolla käyttöön pystyakselisen yhden megawatin merituulivoimalan (Liite 4) Tällaisen voimalan generaattori voidaan sijoittaa vedenpinnan korkeudelle tai sen alapuolelle. Huolto on helppoa eikä korkeita

nosturialuksia tarvita. Kokeiluyksikkö on tuottanut sähköä verkkoon vuodesta 2015 alkaen. (tekniikkatalous.fi 14.9.2022).

Teknologian nopea kehitys ei koske pelkästään tuulivoiman hyödyntämistä. Aurinkopaneelien teho kasvaa ja niiden käyttö lisääntyy nopeasti. Norjassa suunnitellaan aurinkopaneelien sijoittamista mahdollisimman monen talon katolle. Auringonvalon avulla voidaan myös tuottaa vedestä polttoaineeksi vetyä. Lehtitietojen perusteella Oulun yliopistossa ollaan jo pitkällä aurinkovedyn kehittämisessä.

Energiantuotannon voivat mullistaa myös kehitteillä olevat sarjavalmisteiset pienydinreaktorit (SMR). Ne tuottavat niiden tehosta riippuen joko sähköä ja lämpöä tai ainoastaan lämpöä. Merkittävää on, että ne voidaan sijoittaa melko lähelle asutusta niin, ettei niiden läsnäoloa huomaa välttämättä mitenkään. Pienydinreaktoreita odotetaan kaupallisesti saataville noin vuonna 2030 (VTT:n erikoistutkija Nina Wessberg ja tutkija Olli Soppela Helsingin Sanomissa 2.12.2022).

Geotermistä energiaa hyödynnetään tällä hetkellä paikoissa, joissa kuumia lämpötiloja on lähellä pintaa, kuten Islannissa ja Uudessa Seelannissa. Käyttökelpoisia lämpötiloja olisi missä vain, kunhan porataan riittävän syvälle, esimerkiksi 15 kilometriin. Se saattaa onnistua Massachusetts Institut of Technologyn kehittämän tekniikan avulla, jossa kiveä höyrystetään mikroaaltotekniikkaan perustuvilla "parilla". Mikroaallot sulattavat kiven ja muuttavat sen kaasuksi. (kauppalehti.fi 23.11.2022).

Edellä on vain esimerkkejä siitä, kuinka nopeaa ja mullistavaa Ukrainan sodan ja akuutin energiakriisin kiihdyttämä teknologinen kehitys saattaa olla. Uusia innovaatioita syntyy koko ajan. Vanhentuneeseen tekniikkaan perustuvan tuulivoimalan huolto ja kunnossapito on kallista. Eikä varaosien saanti ole taattua. Siihen pitää jo nyt varautua, että maatuulivoimapuistoista tulee 10-15 vuodessa taloudellisesti kannattamattomia. Taloudellisesti kannattamatonta tuulivoimapuistoa uhkaa konkurssi.

Lausunto:

Valittaja on valituksessaan ottanut kantaa maatuulivoimalan käyttöikään ja vaatinut päätöksen kumoamista lainvastaisena. Hankkeen taloudellista kannattavuutta, teknologian kehitystä ja teknistä käyttöikää ei määritellä kaavavaiheessa. Iin kunnanhallitus toteaa, että valittajan esiin tuomat väitteet taloudelliseen kannattavuuteen, teknologian kehitykseen ja tekniseen käyttöikään eivät liity nyt arvioitavana olevaan kaavoitusprosessiin tai kaavan sisältökysymyksiin.

Selvyyden vuoksi lausumme kuitenkin, että tuulivoimahankkeiden kustannukset painottuvat rakennusvaiheeseen, joten rakennusvaiheen jälkeiset käyttökustannukset ovat alhaiset. Voidaan siis pitää epätodennäköisenä, että voimaloita purettaisiin ennenaikaisesti. Tällä hetkellä markkinoilta saatavilla olevat tuulivoimalat on mitoitettu tekniseltä käyttöiältään 30-35 vuoden ikään, ja turbiinitoimittaja vastaa siitä, että voimalat toimivat sovitun ajan. Tyypillisesti hanketoimija hankkii turbiinitoimittajalta kattavan käytönaikaisen huoltosopimuksen, joka kattaa koko tuulivoimahankkeen elinkaaren 30-35 vuotta. Toisin sanoen tuulivoimahankkeen operaatiovaiheen huoltokustannukset ovat tiedossa jo investointipäätöksen hetkellä.

2.2 Konkurssi

Valittajan perustelut:

Tuulivoimapuistot ovat yleensä ison ja tunnetun energiayhtiön kokonaan omistamia paikallisia tytäryhtiöitä. Emoyhtiöllä on iso rooli siinä vaiheessa, kun tuulivoimapuiston kaavoittamista markkinoidaan kuntapäätäjille. Tuulivoimapuiston toiminnasta ja tuulivoimaloiden purkamisesta toiminnan päättymisen vastaa kuitenkin vain tytäryhtiö.

Tuulivoimapuiston osakkeiden omistus on saattanut vaihtua jo moneen kertaan ennen kuin tuulivoimapuiston voimalat ovat elinkaarensa lopussa. Tässä vaiheessa tuulivoimapuiston osakkeenomistajat voivat olla missä päin maailmaa tahansa, jopa tavoittamattomissa.

Siihen pitää varautua, että tuulivoimapuistoa kohtaa voimaloiden toiminnan loputtua hylkääminen ja konkurssi. Mikään yllätys se ei olisi, koska tuulivoimaloiden purkamisesta ja alueen ennallistamisesta jää viivan alle vain kustannuksia. Osakkeenomistajia ja niiden taustalla toimivia sijoittajia kiinnostaa osinkovirta eikä kustannusten maksajiksi ryhtyminen.

YLE:n verkkosivuilla julkaistiin 17.2.2021 toimittaja Kyösti Vaaran juttu "Vanhoja tuulivoimaloita puretaan pian kiihtyvää tahtia - tuulivoimakriitikon mielestä rahaa ei ole tarpeeksi ja maksajaksi voivat joutua maanomistajat". Jutussa kerrottiin, että tuulivoimayhtiölle maataan vuokranneet maanomistajat ovat alkaneet ymmärtää, että maan vuokraamiseen liittyy riski joutua maksamaan tuulimyllyjen purkukustannukset. Henkilökohtaisen vastuunsa välttämiseksi maanomistajat ovat ryhtyneet yhtiöittämään tuulivoimayhtiölle vuokraamiaan tontteja. Yhtiön voi jättää aikanaan konkurssiin, kun tuulivoimalaa pitäisi ryhtyä purkamaan, eikä voimalan omistaja sitä tee.

Uhkana on, että tuulivoimayhtiön ja vuokranantajan konkurssissa käy samoin kuin on käynyt kaivosten vaarallisten jätealueiden kanssa. Vuosikymmeniä levitellään vain käsiä, koska aikanaan ei ole varauduttu vakuuksilla toiminnan jätteiden siivoamiseen.

Lausunto:

Valittaja on valituksessaan vaatinut päätöksen kumoamista lainvastaisena. Lin kunnanhallitus toteaa, että valittajan esiin tuomat omistukseen, talouteen tai mahdolliseen konkurssiin liittyvät seikat eivät kuulu nyt arvioitavana olevaan kaavoitusprosessiin ja siihen kuuluvaan selvitystyöhön. Valittajan esittämään väitteeseen ennallistamisesta ja sitä koskevista kustannuksista todetaan, että kaavaselostuksen luvussa 5.6 (Liite 2) on kuvattu riittävällä tarkkuudella, miten tuulivoimalan purkaminen tapahtuu, kun tuulivoimalan käyttöikä päättyy tai voimala muista syistä puretaan. Tuulivoimapuistoalueen maanomistajien ja tuulivoimayhtiön välillä on laadittu erilliset vuokrasopimukset ehtoineen. Niissä on sovittu ennallistamista koskevat sopimusehdot ja vakuudet.

2.3 Tuulivoimalan purkaminen

Valittajan perustelut:

Kaavaselostuksen 5.6 kohdan mukaan

- *Tuulivoimapuiston elinkaaren (noin 30 vuotta) lopussa tuulivoimalat puretaan ja alue ennallistetaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Toisena ja todennäköisenä vaihtoehtona on jatkaa tuulivoimatuotantoa uusituilla tuulivoimaloilla. - Tuulipuiston toiminnan päätyttyä pitkäikäisimpiä rakenteita tuulivoimapuistoalueella ovat voimaloiden perustukset sekä huoltotiet.*

Ollinkorven tuulivoimapuiston osayleiskaavan ehdotusaineisto asetettiin lin kunnanhallituksen päätöksellä nähtäville kuulemista varten 15.10. - 13.11.2021. Tähän liittyen kaava-asiakirjoihin sisältyy kaavan laatijan vastine osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatuun palautteeseen. Vastineen 1.13 kohdassa kaavan laatija ilmoittaa:

- *Voimaloiden käyttöikä päättyttyä voimala puretaan sen pystytysalueella.*

- Maakaapelit voidaan jättää purkamatta, mikäli tästä ei ole haittaa alueen muulle maankäytölle tai vaaraa ihmisille sen jälkeen, kun purkamatta jääneet rakenteet on hyväksyttävällä tavalla merkitty tai ne ovat selvästi näkyvissä.
- Voimalan perustuksen maanalaiset osat jäävät paikoilleen ja perustukset ovat maisemoitavissa. Perustusten päälle on teknisesti mahdollista rakentaa uusi, perustusten ominaisuuksiin sopiva voimalaitos.

Ympäristönsuojelulain 16 §:n mukaan maaperän laatua ei saa huonontaa jättämällä tai päästämällä sinne jätettä tai muuta ainetta, joka voi vaarantaa tai haitata ihmisen terveyttä tai ympäristöä. Kaavaselostuksen mukaan voimaloiden perustusten maanalaiset osat jätettäisiin paikoilleen voimaloiden käyttöään päätyttyä. Siis 10 tuulivoimalan tuulivoimapuiston maaperään jätettäisiin tuhansia kuutioita teräsbetonia ja sen lisäksi vielä satoja metrejä maakaapeleita. Se olisi lainvastaista ja ekologisesti kestäväntöntä.

Entä jos lähelle kaavoitettu 50 tuulivoimalaa käsittävä Yli-Olhavan tuulivoimapuistoja kaikki muutkin lin kunnan tuulivoimapuistot jättäisivät voimaloiden perustukset ja kaapelit maaperään? Millainen perintö se olisi jälkipolville?

Entä minkä arvoinen on kaavaselostuksen selvitys alueen ennallistamisen tavasta? Ei minkään arvoinen.

Mitä kaavan laatija on tarkoittanut perustusten maisemoinnilla? Minkälaisella maa- ainesta on tarkoitus käyttää? Kuinka paksusti uutta maata laitettaisiin? 20 cm kerros vai 2 metrin kerros? Istutetaanko puita ja kuinka paljon?

Ollinkorven osayleiskaavaehdotuksessa ja kaavaselostuksessa olisi ehdottomasti pitänyt olla mukana asianmukainen purkusuunnitelma aikatauluineen ja purkuvaiheista johdettu kustannusarvio arviointihetken kustannuksilla. Yksilöidyn purkusuunnitelman ja kustannusarvion esittäminen julkisen arvioinnin kohteeksi on välttämätöntä, jotta oikeusvaikutteisen kaavan vaikutukset on mahdollista arvioida maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Asianmukaisen purkusuunnitelman tekemiseen olisi löytynyt mallia vaikka Saksasta. Saksan standardointilaitos määritteli vuonna 2020 yhtenäisen standardin DIN SPEC 4866:2020-10 tuulivoimaloiden purkamiseen ja osien kierrätykseen. Standardin laati konsortio, johon kuului 25 tuulienergia- ja kierrätysalan asiantuntijaa, tutkijoita sekä viranomaisten, kuten liittovaltion ympäristökeskuksen asiantuntijoita. Standardin saksan- ja englanninkieliset sähköiset versiot ovat saatavissa ilmaiseksi Beuth Verlagilta.

DIN SPEC 4866:20-10 standardissa on yksityiskohtaiset ohjeet tuulivoimalan perustusten purkamiseen, tuulivoimala-alueen ennallistamiseen ja purkujätteiden poiskuljettamiseen. Standardin mukaan perustukset on poistettava täydellisesti ja tuulivoimalan paikka on ennallistettava niin lähelle alkuperäistä tilaa kuin mahdollista.

DIN SPEC 4866:20-10 standardi perustuu ympäristönsuojelun yleismaailmalliseen periaatteeseen: Ympäristöä koskevilla toimenpiteillä on otettava huomioon tulevien sukupolvien tarpeet. Standardin mukaan maakaapelitkin on toiminnan loppuessa purettava, jotta alueen myöhemmät käyttäjät eivät edes vuosien jälkeen törmää niihin.

Pidämme harhaanjohtavana kaavaselostuksen väitettä, että perustusten päälle on teknisesti mahdollista rakentaa uusi, perustusten ominaisuuksiin sopiva voimalaitos. Tuulivoimalan 200 metriä korkea torni sekä isot ja painavat lavat rasittavat alusta alkaen ja voimakkaasti voimalan perustuksia. Kaavaselostuksen 5.6

kohdan mukaan perustukset mitoitetaan yleensä noin 30 vuoden käyttöiälle. Ei ole todennäköistä, että joku ottaisi sellaisen riskin, että rakentaisi käytössä jo olleen tuulivoimalan perustusten päälle uuden tuulivoimalan.

Lausunto:

Iin kunnanhallitus toteaa, että kaavaselostuksen luvussa 5.6 (Liite 2) on kuvattu riittävällä tarkkuudella, miten tuulivoimalan purkaminen tapahtuu, kun tuulivoimalan käyttöikä päättyy tai voimala muista syistä puretaan. Kaava ja YVA-prosessin aikana viranomaislausunnoissa ei käynyt ilmi, että YVA-selvitykset eivät olisi riittäviä. Iin kunnanhallituksen näkemys on, että valittajan valituksessa ei ole tältä osin esitetty mitään sellaista, jonka johdosta päätös pitäisi kumota.

Hanketoimija noudattaa luonnollisesti kaikessa toiminnassaan kulloinkin voimassa olevaa lainsäädäntöä ja määräyksiä.

2.4 Vakuudet

Valittajan perustelut

Yhdenkin lähes 300 metriä korkean tuulivoimalan purkaminen on vaativa työ. Tuulivoimapuiston kaikkien tuulivoimaloiden purkaminen ja maa-alueen ennallistaminen on teknisesti, taloudellisesti ja juridisesti valtava ja kallis urakka. Kustannukset olisivat tämän päivän kustannuksilla todennäköisesti monta miljoonaa euroa, kun 10 tuulivoimalaa käsittävän tuulivoimapuiston voimalat puretaan ja maa-alue ennallistetaan kunnolla.

Tuulivoimaloiden purkamiseen pitää ja voi varautua turvaavilla vakuuksilla. Niistä pitää olla kaavassa luotettava selvitys. Se tarkoittaa läpinäkyvää ja selkeää selvitystä.

Kaavan laatija on käsitellyt purkamisen varalta asetettavaa vakuutta vastineessaan, jonka kaavan laatija on antanut osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatuun palautteeseen. Vastineen 1.13 kohdassa kaavan laatija ilmoittaa: Tuulivoimapuiston omistajalla on lakisääteinen velvollisuus hoitaa purkaminen. Tuulivoimahankkeessa perustetaan rahasto tai asetetaan vakuus, josta purkukustannukset katetaan, jos omistaja ajautuisi konkurssiin tai jotain muuta yllättävää tapahtuisi. Myös investointeihin liittyvissä rahoituslaskelmissa on otettava huomioon tulevaisuuden purkukustannukset. Näin turvataan myös konkurssitilanteessa purkaminen.

Lupaus vakuuden asettamisesta olisi jo sinänsä ollut tyhjää puhetta. Väite turvaavasta vakuudesta on kuitenkin toisen mittaluokan asia, kun kysymys on kaavan merkittävien vaikutusten arvioimiseen liittyvästä tiedosta. Kyseessä on harhaanjohtava väite.

Mitään taetta ei ole siitä, että konkurssitilanteessa on olemassa rahasto tai vakuus, joka turvaa valmiiden tai keskeneräisiksi jääneiden tuulivoimaloiden purkamisen.

Ympäristönsuojelulain 59 - 61 b pykälät käsittelevät jätteen käsittelytoiminnan vakuutta. Esimerkiksi näistä säännöksistä on luettavissa, millaisen vakuuden pitää olla, jotta sitä voidaan väittää turvaavaksi.

Lausunto:

Valittaja on valituksessaan ottanut kantaa asetettaviin vakuuksiin ja/tai konkurssitilanteessa olemassa olevaan rahastoon tai vakuuteen ja sellaisen turvaamiseen. Iin kunnanhallitus toteaa, että kaavassa ei määrätä vakuusarvoja tai oteta kantaa mahdollisiin insolvenssitilanteisiin. Siten valittajan esiin tuomat seikat

eivät kuulu nyt arvioitavana olevaan kaavaprosessiin. Selvytyden vuoksi toteamme, että hanketoimija on vahvistanut, että maanvuokrasopimukset sisältävät ennallistamisvakuudet.

2.5 Metsäpaloön varautuminen

Valittajan perustelut

Mitä vanhemmaksi tuulivoimalan koneisto tulee, sitä suuremmaksi kasvaa konehuonepalon riski. Etenkin jos elinkaarensa lopulla huonosti kannattavaksi tulleen tuulivoimapuiston voimaloiden huolto- ja kunnossapidosta tingitään. Kuten edellä olemme jo todenneet, tuulivoimapuiston osakkeiden omistajat voivat olla tuulivoimapuiston elinkaaren lopussa mistä päin maailmaa tahansa. Niin myös huollosta- ja kunnossapidosta vastaava henkilöstö.

Saksan Neuenkirchenissä syttyi viime syksynä palamaan tuulivoimalan konehuone, joka sijaitsi 100 metrin korkeudessa. Konehuone oli liian korkealla, jotta sitä olisi pystytty sammuttamaan. Palokunnan tehtäväksi jäi yrittää estää palon leviäminen maahan pudonneista kappaleista.

Kuinka hyvin sitten Ollinkorvessa kyettäisiin estämään palon leviäminen, jos tuulivoimalan 200 metrin korkeudella oleva konehuone syttyisi palamaan tuulisena kesäpäivänä? Kalajoella tuulipuiston työmaalta viime vuonna alkanut metsäpalo muistutti taas kerran, kuinka pienestä voi alkaa suuri ja vaikeasti sammutettava metsäpalo.

Kaavaselostuksen 15.1.3 kohdassa todetaan, että tuulivoimalan korkeuden vuoksi konehuonepaloa voi olla hankala sammuttaa pelastustoimen toimenpitein. Niin varmasti on, mutta mitä siitä voi seurata? Tämä kysymys askarruttaa muitakin kuin tuulivoimapuiston viereisten kiinteistöjen omistajia.

Riskin laajuuteen ja vakavuuteen nähden on mielestämme kohtuullista edellyttää, että Ollinkorven tuulivoimapuiston kaavassa on asianmukainen pelastustoimen selvitys paloriskeistä. Erityisesti siitä, kuinka laajalle palo voi pahimmassa tapauksessa levitä ja millaisin toimenpitein tulipalon leviäminen on tarkoitus estää. Huomioon ottaen myös tulipalon mahdollinen leviäminen viereisiin tuulivoimaloihin.

Huoli tuulivoimaloiden tulipalosta metsäisessä maastossa ei ole turha. Salamatkin ovat sytyttäneet tuulivoimaloita. Internetistä voi käydä katsomassa, miten tuulivoimalat palavat ja kuinka vaikeaa palon sammuttaminen on. Kuvat löytyvät hakusanoilla wind mill fire.

Lausunto:

Valittaja on valituksessaan ottanut kantaa metsäpaloön varautumiseen ja esittänyt mahdollisen tuulivoimalan konehuonepalon pelastustoimien ja sammutustöiden hankaluuteen liittyviä seikkoja. Iin kunnanhallitus toteaa, että Ollinkorven tuulivoimaosayleiskaava ei ota kantaa tuulivoimalan rakenteisiin, rakenneteknisiin ja paloturvallisuuteen liittyviin ominaisuuksiin. Siten valittajan esiin tuomat seikat eivät kuulu nyt arvioitavana olevaan kaavoitusprosessiin. Selvytyden vuoksi todetaan, että rakenneteknisistä ja paloturvallisuuteen liittyvistä ratkaisuista vastaa laitevalmistaja, joka noudattaa tuulivoimalaa ja laitteita koskevia lakeja ja määräyksiä. Laitteiden omistaja on veloitettu noudattamaan paloturvallisuusmääräyksiä sekä muita turvallisuuteen liittyviä määräyksiä.

2.6. Sovellettavat oikeusohjeet

Valittajan perustelut:

Perustuslaki

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Pykälän 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamista koskeneessa vuonna 1993 annetussa hallituksen esityksessä (HE 309/1993) korostettiin, että jo tavallisessa lainsäädännössä oli nähty entistä tärkeämpänä ympäristön suojeleminen, sen pilaantumattomuus, puhtaus, terveellisyys ja monimuotoisuus. Perustuslakivaliokunta puolestaan katsoi seuraavana vuonna, että kaikkien vastuuseen luonnosta ja sen suojelemisesta liittyy erityisen vahvasti luonnon itseisarvon ja tulevien sukupolvien oikeuksien ulottuvuus. (PeVM 25/1994). Saman näkemyksensä luonnon itseisarvon ja tulevien sukupolvien tarpeiden huomioon ottamisen tärkeydestä perustuslakivaliokunta toi uudelleen esiin vuonna 1998, kun valiokunta antoi lausuntonsa rakennuslainsäädännön uudistamista koskevasta hallituksen esityksestä HE 101/1998. (PeVL 38/1998).

Oikeus ympäristöön on ollut muotoutumassa kansainvälisesti turvatuksi ihmisoikeudeksi ja useiden vuosikymmenten ajan. YK:n piirissä keskustelun on katsottu alkaneen varsinaisesti Tukholman ympäristökokouksesta, joka vuonna 1972 hyväksyi julistuksen oikeudesta ympäristöön. Rio de Janeirossa vuonna 1992 pidetty YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssi hyväksyi julistuksen, joka perustuu ympäristön kestävä kehityksen periaatteille. Niiden mukaan nykyisten ja tulevien sukupolvien tarpeet ympäristöön on otettava oikeudenmukaisesti huomioon. (HE 309/1993).

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslain 1 §:n 1 momentin mukaan lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö- ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä.

Lain 1 §:n 2 momentti korostaa suunnittelun laatua, asiantuntemuksen monipuolisuutta ja avointa tiedottamista käsiteltävinä olevissa asioissa.

Lain (254/2017) 9 §:n 1 ja 2 momentin mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Lain 39 §:n 2 momentin mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon muun muassa yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys, mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen

elinympäristöön, ympäristöhaittojen vähentäminen, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

"Ekologisen kestävyys vaatimus korostuu alueilla, joihin kohdistuu voimakkaita luonnonympäristön hyväksikäyttöpaineita, suurta ympäristökuormitusta tai jotka ovat ekologisesti herkkiä" (Jääskeläinen & Syrjänen s. 279-280).

"Kestävän kehityksen käsitteellä tarkoitetaan ennen muuta luonnonvarojen käytön ja maapallon muiden resurssien käytön järjestämistä niin, ettei tämän päivän tarpeiden tyydyttämisellä vähennetä tulevien sukupolvien mahdollisuuksia tyydyttää omia tarpeitaan." (Hallberg ym. s. 25.)

Lain 77 b §:n mukaan laadittaessa 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa, on sen lisäksi, mitä yleiskaavasta muutoin säädetään, huolehdittava siitä, että yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta alueiden käyttöä kyseisellä alueella, suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön sekä tuulivoiman tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää.

Maankäyttö- ja rakennusasetus

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n 1 momentin mukaan lain 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen välittömät ja välilliset vaikutukset muun muassa ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, maa- ja kallioperään sekä maisemaan.

Ympäristönsuojelulaki

Ympäristönsuojelulain 1 §:n mukaan lain tavoitteena on

- 1) ehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa, ehkäistä ja vähentää päästöjä sekä poistaa pilaantumisesta aiheutuvia haittoja ja torjua ympäristövahinkoja;*
- 2) turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö, tukea kestävää kehitystä sekä torjua ilmastonmuutosta;*
- 3) edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä vähentää jätteiden määrää ja haitallisuutta ja ehkäistä jätteistä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia;*
- 4) tehostaa ympäristön pilaavan toiminnan vaikutusten arviointia ja huomioon ottamista kokonaisuutena; sekä*
- 5) parantaa kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöä koskevaan päätöksentekoon.*

Lain 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (selvillää/ovelvollisuus).

Lain 7 §:n 1 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on järjestettävä toimintansa niin, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakolta. Jos pilaantumista ei voida kokonaan ehkäistä, se on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi.

Lain 16 §:ssä on maaperän pilaamiskielto:

Maahan ei saa jättää tai päästää jätettä tai muuta ainetta taikka eliöitä tai pieneliöitä siten, että seurauksena on sellainen maaperän laadun huonontuminen, josta voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, viihtyisyyden melkoista vähentymistä tai muu niihin verrattava yleisen tai yksityisen edun loukkaus (maaperän pilaamiskie/to).

Lain 20 §:n mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa on periaatteena, että:

- 1) menetellään toiminnan laadun edellyttämällä huolellisuudella ja varovaisuudella ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä otetaan huomioon toiminnan aiheuttaman pilaantumisen vaaran todennäköisyys, onnettomuusriski sekä mahdollisuudet onnettomuuksien estämiseen ja niiden vaikutusten rajoittamiseen (varovaisuus- ja huolellisuusperiaate);*
- 2) noudatetaan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoituksenmukaisia ja kustannustehokkaita eri toimien yhdistelmiä (ympäristön kannalta parhaan käytännön periaate).*

Lausunto:

Maankäyttö- ja rakennuslain kaava- ja lupajärjestelmä säätelee rakentamista Suomessa. Tuulivoimahankkeen toteuttaminen nyt kyseessä olevassa asiassa on edellyttänyt tuulivoimaosayleiskaavaa. Kuten olemme jo lausuneet tämän lausunnon kohdassa 1 todenneet:

Ollinkorven tuulivoimaosayleiskaava on laadittu oikeusvaikutteisena siten, että sen perusteella on mahdollista myöntää tuulivoimaloiden rakennusluvut ja toteuttaa tuulivoimahanke. Hankkeen kaavoitus ja ympäristövaikutusten arviointi on toteutettu YVA-lain (252/2017) mahdollistamana yhteismenettelynä (YVAL 5 §). Menettelyssä on kaavoituksen yhteydessä arvioitu ympäristövaikutukset YVA-lain (251/2017) ja asetuksen (277/2017) sekä maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) edellyttämässä laajuudessa. Valmisteluaineistosta (kaavaluonnos) kuulemisen yhteydessä nähtäville asetettuun kaava-aineistoon on sisältynyt myös YVA-lain 19 §:n mukainen YVA-selostus, josta YVA-lain 23 §:n mukaisesti yhteysviranomainen tarkistaa ympäristövaikutusten arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun sekä laatii tämän jälkeen perustellun päätelmänsä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. YVA-yhteysviranomainen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on antanut perustellun päätelmänsä YVA-lain 23 §:n mukaisesti (LIITE 15).

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaisesti kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Ollinkorven tuulivoimaosayleiskaavaa laadittaessa on noudatettu maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) määräyksiä.

Vastuuviranomaiset, jotka arvioivat omien vastuualueidensa näkökulmista kaavoitustyön yhteydessä tehtyjä selvityksiä ja arviointeja sekä niiden tulosten huomioon ottamista ja riittävyyttä kaavatyössä, ovat antaneet kaavaehdotuksesta lausuntonsa ja heillä ei ole ollut huomauttamista kaava-aineistosta eikä selvitysten sisällöistä (Liite 3). Valittaja on esittänyt valituksessaan väitteitä, jotka eivät liity kaavan sisältövaatimuksiin, hyväksymiskäsittelyyn tai kaavan selvitysten riittävyyteen. Iin kunnanhallituksen tehtyihin kattaviin selvityksiin ja arvionteihin perustuva näkemys on, että kaavoituksen yhteydessä laaditut selvitykset antavat riittävät tiedot, jotta kaavan laatimisen yhteydessä on voitu arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset. Kaavoitusprosessi on edennyt maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisesti ja tuulivoimaosayleiskaava on laadittu tuulivoimarakentamisen mahdollistamiseksi ja ohjaamiseksi. Tuulivoimaosayleiskaavaprosessi edellyttää, että kaavoitusprosessi sisältää lakien vaatimat selvitykset tuulivoimaloiden ympäristövaikutuksista. Ottaen siten huomioon tuulivoimaosayleiskaavan laadintaa ohjaavat lait ja periaatteet, maakuntakaavan ohjausvaikutus sekä hankkeen aikana tehdyt selvitykset sekä YVA-lain (252/2017) mukainen ympäristövaikutusten arviointi, Iin kunnanhallitus toteaa, että Iin kunnanvaltuuston päätös on lainmukainen ja ettei valittajan valituksessa ole esitetty sellaisia seikkoja, joiden johdosta päätös tulisi kumota.

2.7. Lopuksi

Ruotsi on huolehtinut jo vuosia sitten siitä, ettei Ollinkorven kokoisia tuulivoimapuistoja rakenneta ilman purkamisen varalta etukäteen annettuja ja viranomaisten valvonnassa olevia vakuuksia. Suomessa poliittisia päättäjiä kiinnostaa vain se, miten tuulivoimapuistojen kaavoittamista voitaisiin nopeuttaa. Ajattelu on yhtä lyhytnäköistä kuin 60 vuotta sitten, jolloin metsäteollisuuden jätevedet olivat muuttamassa joet ja järvet haiseviksi likaviemäreiksi ja jätealtaiksi. Metsäteollisuuden mielestä jätevesien puhdistaminen olisi ollut niin kallista, että se olisi katkaissut tehtaiden selkärangan. Kuntapäättäjät tukivat verotuloihin ja työpaikkoihin vedoten paperitehtaiden vaatimuksia saada laskea jätevedet puhdistamattomina vesistöön.

Paperitehtaat ja kunnat eivät kaatuneet siihen, että paperitehtaat määrättiin puhdistamaan jätevetensä. Jos jonkin tuulivoimapuiston tuulivoimalat jäivät rakentamatta sen vuoksi, ettei niiden purkamiseen ja maa-alueen ennallistamiseen ole tuulivoimapuistoa kaavoitettaessa riittävästi varauduttu, tuulivoimalat saavatkin jäädä rakentamatta.

Ilmastonmuutoksen torjunta on globaalisti tärkeä ja kiireellinen asia, mutta Suomen panoksen osalta ei kuitenkaan niin tärkeä ja kiireellinen, että tuulivoimarakentamista pitäisi jatkaa nykyiseen tapaan Suomen omista ympäristöriskeistä välittämättä.

Minkäänlaiseen hyväuskoisuuteen ei ole varaa näin vakavassa asiassa. Menneisyyden virheistä pitää oppia. Kaivosteollisuuden harjoittamisesta maastoon vuosikymmeniksi jääneet 19 vaarallista jätealuetta ja Kymijoen pohjaan jääneet tehtaiden myrkyt muistuttavat joka päivä siitä, mihin lyhytnäköinen toiminta johtaa.

Nyt on aika lopettaa olemasta naiiveja, totesi pääministeri äskettäin. Pääministeri tarkoitti suhtautumista Kiinaan, mutta yhtä hyvin nämä sanat sopivat kuntapäätäjille, joiden ajattelun on sumentanut houkutus verotuloihin. Tuulivoimapuistoja kaavoitettaessa on välttämätöntä, että ennemmin tai myöhemmin edessä väistämättä olevaan tuulivoimaloiden purkamiseen ja maa-alueen ennallistamiseen varaudutaan vakuuksilla, joiden riittävyys on kunnan jäsenten arvioitavissa.

Espoossa joulukuun 5. päivänä 2022

Lausunto:

lin kunnanhallitus toteaa, että tuulivoimaosayleiskaavaa koskevassa YVA:ssa on selvitetty kattavasti yhteisvaikutuksia muiden lähialueen tuulivoimapuistojen kanssa, ja kaava-YVA-prosessin aikana viranomaislausunnoissa ei käynyt ilmi, että YVA-selvitykset eivät olisi riittäviä. Lisäksi viittaamme lausunnon kohtiin 1 sekä 2.3 ja 2.4 yllä.

lin kunnanhallitus toteaa lopuksi seuraavaa

Kaavoitusprosessi on edennyt maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisesti ja tuulivoimaosayleiskaava on laadittu tuulivoimarakentamisen mahdollistamiseksi ja ohjaamiseksi. Ottaen huomioon tuulivoimayleiskaavan laadintaa ohjaavat lait ja periaatteet, maakuntakaavan ohjausvaikutus sekä hankkeen aikana tehdyt selvitykset sekä YVA-lain (252/2017) mukainen ympäristövaikutusten arviointi, lin kunnanhallitus toteaa, että lin kunnanvaltuuston päätös on lainmukainen. Valittajan valituksessa ole esitetty mitään sellaista, jonka johdosta päätös tulisi kumota.

Pyydämme kunnioittavasti, että hallinto-oikeus huomioi valituksen johdosta annetun lausunnon ja siinä esitetyt perustelut ja pysyttää voimassa lin kunnanvaltuuston päätöksen 31.10.2022 § 94 kokonaisuudessaan ilman asian palauttamista uudelleen käsiteltäväksi.

lissä 3.4.2023

lin kunnanhallitus

Liitteet

Liite 1. Valtuuston hyväksymismerkinnällä varustettu värillinen kaavakartta kaavamerkintöineen ja kaavamääräyksineen

Liite 2. Kaavaselostus ja vaikutusten arviointi lopullisessa muodossaan

Muut kaavoituksen perusteena olevat selvitykset:

Liite 3. Kooste kaavaehdotusvaiheessa saapuneesta palautteesta ja vastineista

Liite 4. Kooste osallistumis- ja arviointisuunnitelmavaiheessa saapuneesta palautteesta ja vastineista osa I

Liite 5. Kooste osallistumis- ja arviointisuunnitelmavaiheessa saapuneesta palautteesta ja vastineista osa II

Liite 6. Kooste kaavaluonnosvaiheessa saapuneesta palautteesta ja vastineista

Liite 7. Maakuntakaavatarkastelu

Liite 8. Asukaskyselyraportti

Liite 9. Luontoselvitykset

Liite 10. Luontoselvitysten julkiset liitteet

Liite 11. Kuisuon Natura-arviointi

Liite 12. Ollinkorven tuulipuiston hankealueen ja ulkopuolisen voimalinjan arkeologinen inventointi 2019 sekä tuulipuiston hankealueen lisäinventointi 2020 osa 1

Liite 13. Ollinkorven tuulipuiston hankealueen ja ulkopuolisen voimalinjan arkeologinen inventointi 2019 sekä tuulipuiston hankealueen lisäinventointi 2020 osa 2

Liite 14. Erikoiskuljetusreittiselvitys

Liite 15. Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä Iin Ollinkorven tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Liite 16. Yhteysviranomaisen lausunto Iin Ollinkorven tuulivoimapuiston yva-suunnitelmasta sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

Liite 17. Välkemallinnus

Liite 18. Melumallinnus

Liite 19. Tarkkakartat

Liite 20. Kuvasovitteet

Liite 21. Näkyvyysanalyysit

Liite 22. 1. viranomaisneuvottelun muistio

Liite 23. 2. viranomaisneuvottelun muistio

Liite 24. Kooste vuorovaikutusmenettelyistä

Liite 25. Kaavan liittyvä kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston päätöksentekohistoria vuosilta 2015–2022